

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Białystok, dnia 13 grudnia 2017 r.

Poz. 4609

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE WOJEWODY PODLASKIEGO

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy Tadeusza Stefana Gajcego w Białymstoku

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389), zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy o dotychczasowej nazwie Leona Kruczkowskiego w Białymstoku nadaje się nazwę Tadeusza Stefana Gajcego.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

UZASADNIENIE

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy, w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

W dniu 2 października 2017 r. Wojewoda Podlaski zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego.

Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 17 listopada 2017 r. (pismo z dnia 3 listopada 2017 r. znak BUW-940-125 (4)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa ulicy im. Leona Kruczkowskiego wypełnia normę art. 1 ustawy. Nazwa ta odnosi się do Leona Kruczkowskiego (1900-1962) będącego działaczem komunistycznym, członkiem kierowniczych struktur komunistycznej partii i państwa, pisarzem i publicystą, autorem dzieł literackich, w tym dramatów. W okresie powojennym aktywnie zaangażował się w działalność komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej (PPR) oraz Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (PZPR). W latach 1954-1959 był zastępcą członka Komitetu Centralnego PZPR; w latach 1959-1962 - członkiem KC PZPR. Od czerwca 1945 r. był wiceministrem kultury i sztuki w zdominowanym przez komunistów tzw. Tymczasowym Rządzie Jedności Narodowej oraz - później - w komunistycznym rządzie Józefa Cyrankiewicza (do 1948 r.). Był z ramienia PPR mianowany na członka Krajowej Rady Narodowej. Potem z ramienia PPR i PZPR zasiadał w Sejmie PRL w kolejnych kadencjach - do 1962 r. W okresie dojrzałego stalinizmu objął funkcję prezesa Zarządu Głównego Związku Literatów Polskich (1949-1956). Gwarantował spójność działań ZLP z propagandową działalnością władz komunistycznych. W latach 1952-1950 był członkiem prezydium Ogólnopolskiego Komitetu, stworzonego przez komunistów Frontu Narodowego i - w latach 1958-1962 członkiem prezydium Ogólnopolskiego Komitetu stworzonego na to miejsce Frontu Jedności Narodu. Był także członkiem stworzonej przez komunistów i finansowanej przez ZSRR Światowej Rady Pokoju (od 1950 r.), propagandowo wspierającej na arenie międzynarodowej politykę imperialną Związku Sowieckiego oraz członkiem prezydium Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju. W lutym 1957 r. został członkiem Rady Państwa PRL.

Wojewoda Podlaski w pełni podziela argumentację wyrażoną w opinii Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z dnia 3 listopada 2017 r. znak BUW-940-125 (4)/17).

Powyższe zatem uzasadnia wydanie niniejszego zarządzenia zastępczego.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy, organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego nadającego ulicy o dotychczasowej nazwie Leona Kruczkowskiego - nazwę Tadeusza Stefana Gajcego.

Tadeusz Stefan Gajcy - poeta, urodził się 8 lutego 1922 r., zginął 16 sierpnia 1944 r. w Powstaniu Warszawskim. Od 1935 r. uczęszczał do Gimnazjum oo. Marianów na Bielanych w Warszawie. Podczas niemieckiej okupacji mieszkał w Warszawie. Kontynuował naukę na tajnych kompletach licealnych zorganizowanych przez oo. Marianów w legalnej Miejskiej Szkole Drogowej. Wiosną 1941 r. zdał maturę, po czym rozpoczął studia polonistyczne na tajnych kompletach Uniwersytetu Warszawskiego. Pod koniec 1941 r. został członkiem konspiracyjnej organizacji Konfederacja Narodu. Od 1942 r. był reporterem w jej piśmie "Nowa Polska - Wiadomości Codzienne". Działal w kręgu młodych twórców skupionych wokół pisma "Sztuka i Naród" oraz tzw. Ruchu Kulturowego. W 1942 r. został członkiem redakcji, w listopadzie 1943 r., po śmierci poprzednika - Andrzeja Trzebińskiego, redaktorem. Drukował tam swoje wiersze, fragmenty prozy, artykuły i recenzje (pod pseudonimami Karol Topornicki, Roman Oścień, a także anonimowo). Należał do Armii Krajowej, współpracował z referatem literackim Podwydziału Propagandy Mobilizacyjnej "Rój" Biura Informacji i Propagandy AK. Uczestniczył w konspiracyjnych wieczorach literackich, na których przedstawiał swoje utwory. W 1942 r. uzyskał II nagrodę w konkursie "Biuletynu Informacyjnego" na marsz żołnierski za wiersz „Uderzenie”, w 1943 r. nagrodę "Kultury Jutra" za wiersze „Śpiew murów” i „Rapsod o Warszawie”. Brał udział w akcji składania kwiatów pod pomnikiem Mikołaja Kopernika 25 maja 1943 r. w 400. rocznicę śmierci uczonego. W 1943 r. zrezygnował z pracy zarobkowej i studiów, poświęcając się całkowicie pracy konspiracyjnej. Wiosną 1943 r. uczestniczył w Kursach Prasowych Sprawozdawców Wojskowych organizowanych przez Biuro Informacji i Propagandy AK. Po wybuchu powstania walczył na Starym Mieście. Zginął 16 sierpnia 1944 r. na terenie Arsenału.

Tadeusz Stefan Gajcy uważany jest za najwybitniejszego, obok Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, twórcę pokolenia Kolumbów.

Na podstawie art. 5 ustawy - pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych

zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Na zarządzenie zastępcze przysługuje Gminie skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku za pośrednictwem Wojewody Podlaskiego w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia.

Wojewoda Podlaski
Bohdan Paszkowski